

Postanowienie z dnia 15 września 2000 r.

I PZ 58/00

W sprawie o roszczenie pracownika, kasacja zaskarżająca w całości wyrok sądu drugiej instancji oddalający apelację od wyroku sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o zapłatę wskazanej kwoty pieniężnej, w której nie oznaczono wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 393³ KPC w brzmieniu przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. Nr 48, poz. 554), nie jest dotknięta brakiem uniemożliwiającym nadanie jej prawidłowego biegu w rozumieniu art. 130 § 1 w związku z art. 19 § 1 i art. 187 KPC.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Katarzyna Gonera, Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 września 2000 r. sprawy z powództwa Wiesława B. przeciwko [...] Zakładom Przemysłu Tłuszczowego S.A. w B. o zapłatę, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2000 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d d a ł i ć zażalenie w części dotyczącej odrzucenia kasacji, od rozstrzygnięcia w przedmiocie sprostowania świadectwa pracy;
u c h y ł i ć zaskarżone postanowienie w pozostałej części.

U z a s a d n i e n i e

Od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 lipca 1999 r. [...], którym na skutek apelacji strony pozwanej zmieniono wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 1 marca 1999 r. [...], przez oddalenie po-

wództwa w zakresie sprostowania sposobu rozwiązania stosunku pracy oraz w całości oddalono apelację powoda, powód w dniu 12 stycznia 2000 r. wniósł kasację, sporządzoną przez pełnomocnika będącego adwokatem. W kasacji nie oznaczono stron procesu oraz nie wskazano wartości przedmiotu zaskarżenia. Przewodniczący wezwał pełnomocnika powoda do uzupełnienia braków formalnych kasacji przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia oraz oznaczenie stron procesu, w terminie tygodniowym od daty doręczenia wezwania pod rygorem odrzucenia kasacji. Wezwanie doręczono pełnomocnikowi powoda 20 stycznia 2000 r. Pismem złożonym 26 stycznia 2000 r. wnoszący kasację oznaczył strony kasacji. Nie wskazał natomiast wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 24 lutego 2000 r. odrzucił kasację. Sąd wywiódł, że zgodnie z art. 393³ KPC kasacja powinna czynić zadość wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wnioski o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub części, a w sprawach o roszczenia majątkowe także wartość przedmiotu zaskarżenia. Wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia decyduje o dopuszczalności kasacji, a więc jest niezbędnym elementem pisma procesowego. Niewskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia stanowi brak formalny, podlegający usunięciu w sposób przewidziany w art. 130 § 1 KPC. Skoro pełnomocnik powoda, wezwany do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia, w wyznaczonym terminie braku tego nie uzupełnił, kasacja podlegała odrzuceniu na podstawie art. 393⁵ KPC.

Na to postanowienie powód złożył zażalenie. Zarzucił sprzeczność w ustaleniach faktycznych, polegającą na przyjęciu, iż jego pełnomocnik nie uzupełnił braków formalnych kasacji przez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 126 § 1 KPC). Zdaniem powoda, wezwanie do uzupełnienia braków kasacji dotyczyło jedynie oznaczenia stron procesu. W zarządzeniu tym nie wezwano pełnomocnika do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia. Powód powołał się też na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1998 r., I PZ 36/97, według którego w sprawach o roszczenia majątkowe wartość przedmiotu zaskarżenia kasacją powinna być określana cyfrowo. Czyni jednak zadość temu obowiązkowi wskazanie w kasacji, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest taka, jak wartość przedmiotu sporu. Nie ma też podstaw do odrzucenia kasacji z powodu nieoznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli z pozwu i apelacji jednoznacznie wynika wartość przedmiotu sporu, a

ponadto, gdy wyrok oddalający apelację dotyczy całości roszczenia, zaś kasacja stwierdza, że zaskarża ten wyrok w całości. W apelacji powód wskazał wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 3 330 000 zł. Wyrokiem z dnia 7 lipca 1999 r. oddalono apelację powoda w całości. Wyrok ten w całości powód zaskarżył kasacją. Nie było więc potrzeby wzywania do uzupełnienia braków kasacji w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W części, w której kasacja dotyczyła sprostowania świadectwa pracy, była ona niedopuszczalna zgodnie z art. 393 pkt 6 KPC, a więc jej odrzucenie w tym zakresie było prawidłowe bez względu na podniesione w zażaleniu zarzuty. W tym zakresie zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z art. 397 § 1 i 393¹⁸ KPC.

Sąd Najwyższy uznał natomiast zasadność zażalenia w pozostałym zakresie i to bez względu na wątpliwości dotyczące treści wezwania powoda do uzupełnienia braków kasacji. Zgodnie z art. 393³ KPC kasacja powinna czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wnioski o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub części, a w sprawach o roszczenia majątkowe - także wartość przedmiotu zaskarżenia. Ponieważ sprawa dotyczyła roszczeń majątkowych, to formalnie obowiązkiem powoda było wskazanie w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia. Powód nie wskazał tej wartości, ale sprawa dotyczyła roszczenia pieniężnego, a apelacja powoda, w której wskazano wartość przedmiotu zaskarżenia na 3.330 000 zł, została w całości oddalona i powód zaskarżył ten wyrok Sądu drugiej instancji w całości. Zakres zaskarżenia i wartość jego przedmiotu wynikała więc wprost z treści kasacji. Obowiązek wskazania w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia uzasadniony jest koniecznością oceny dopuszczalności kasacji (także koniecznością ustalenia ewentualnych opłat od kasacji, a pośrednio obowiązkiem rozliczenia kosztów postępowania). Zgodnie z art. 393 pkt 1 KPC kasacja nie przysługuje w sprawach o świadczenia, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięć tysięcy złotych (w sprawach gospodarczych dziesięć tysięcy złotych). Występuje więc pewna niespójność w regulacji tego przepisu i art. 393³ KPC. O ile bowiem dopuszczalność kasacji dotyczy spraw o świadczenia, a więc nie wszystkich spraw o roszczenia majątkowe (por. zwłaszcza uchwałę składu siedmiu

sędziów z dnia 2 października 1997 r., III CZP 27/97, OSNC 1998 r. z. 1, poz. 1), o tyle wartość przedmiotu zaskarżenia należy wskazać we wszystkich sprawach o prawa majątkowe. W sprawach z zakresu prawa pracy niespójność ta występuje w szczególności w typowych sprawach pracowniczych o przywrócenie do pracy. Są to sprawy o roszczenia majątkowe (należałoby więc wskazać w kasacji wartość przedmiotu zaskarżenia - art. 393³ KPC), ale nie są to sprawy o świadczenia, a więc dopuszczalność kasacji w nich nie zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. np. postanowienie z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 16/97, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 467). Jak wyżej wskazano, obowiązek podania w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia wynika przede wszystkim z konieczności oceny jej dopuszczalności. Już w tym momencie można stwierdzić, że w sprawach, w których dopuszczalność kasacji nie zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia, ten podstawowy cel oznaczania wartości przedmiotu zaskarżenia nie występuje. W sprawach o roszczenia majątkowe o świadczenie obowiązek wskazania w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia, mimo że w poprzednich fazach postępowania należało wskazać wartość przedmiotu sporu i wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji, wynika z tego, że zakres zaskarżenia kasacją może być różny względem przedmiotu sporu, z uwagi na treść wyroku sądu pierwszej instancji, zakres zaskarżenia w apelacji i treść wyroku sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 393 pkt 1 KPC do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia stosuje się odpowiednio przepisy o wartości przedmiotu sporu, a więc art. 19-26 KPC. Według art. 19 § 1 KPC w sprawach o roszczenia pieniężne podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu. Obowiązek oznaczenia wartości przedmiotu sporu kwotą pieniężną dotyczy tylko innych spraw o roszczenia majątkowe (niepieniężne). Inaczej mówiąc, w sprawach o zasądzenie konkretnej kwoty pieniężnej powód nie ma obowiązku odrębnego oznaczenia wartości przedmiotu sporu. Dlatego też z art. 187 § 1 pkt 1 KPC wynika, że obowiązek oznaczenia wartości przedmiotu sporu w pozwie dotyczy tylko spraw o prawa majątkowe, jeżeli przedmiotem sporu nie jest oznaczona kwota pieniężna. Już z tych regulacji (odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości zaskarżenia w kasacji przepisów o wartości przedmiotu sporu - art. 393 pkt 1 KPC) można wysnuć wniosek, że jeżeli przedmiotem zaskarżenia w kasacji jest konkretna kwota pieniężna, to nie ma w ogóle obowiązku odrębnego oznaczenia taką kwotą wartości przedmiotu zaskarżenia w kasacji. To, że przedmiotem zaskarżenia w kasacji jest oznaczona kwota pieniężna, musi jednak wynikać jednoznacznie z treści kasacji, a w szczególności z zakresu zaskar-

żenia względem określonego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie nie jest jednolite. Można wskazać rozstrzygnięcia, w których obowiązek oznaczenia w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o roszczenia majątkowe uznaje się za bezwzględny, w tym znaczeniu, że dotyczy on wszystkich takich spraw, niezależnie od oceny dopuszczalności kasacji. W postanowieniu z dnia 9 grudnia 1997 r., II UZ 110/97 (OSNAPiUS 1998 r. nr 22, poz. 671) Sąd Najwyższy uznał, że nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie braku kasacji przez określenie wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o roszczenie majątkowe powoduje odrzucenie kasacji na podstawie art. 393⁵ KPC - bez dalszego sprawdzania, czy wartość przedmiotu zaskarżenia miałaby znaczenie dla oceny dopuszczalności kasacji. Podobnie w postanowieniu z dnia 8 stycznia 1998 r., II CZ 154/97 (OSNC 1998 r. z. 7-8, poz. 122; Palestra 1999 r. nr 3-4, s. 226 z glosą A. Zielińskiego) Sąd Najwyższy stwierdził, że także w sprawie o roszczenie majątkowe, inne niż pieniężne, oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia polega na wskazaniu konkretnej kwoty pieniężnej; nie jest więc dopuszczalne określenie tej wartości w sposób dorozumiany. Odmienne natomiast Sąd Najwyższy orzekł w powołanym w zażaleniu postanowieniu z dnia 27 listopada 1998 r., I PZ 36/97 (M.P. 1999 r. Nr 1, poz. 8; por. też uzasadnienie postanowienia z dnia 17 stycznia 1997 r., I PKN 59/96, OSNAPiUS 1997 r. nr 17, poz. 315). W ten sposób wypowiadał się też Sąd Najwyższy w okresie przedwojennym. W orzeczeniu z dnia 18 kwietnia 1935 r., C.II. 3092/34 (OSP 1936 r., poz. 136) Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie o roszczenie pieniężne strona nie ma obowiązku podawania w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia, a w orzeczeniu z dnia 1 lipca 1938 r., C.III.Z. 3442/37 (PPC 1938 r., nr 23-24, s. 761), że w sprawach o roszczenie pieniężne nie potrzeba podawać wartości przedmiotu sporu i wartości przedmiotu zaskarżenia, podanie zaś wartości nie ma żadnego znaczenia. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę opowiada się za drugim z przedstawionych kierunkiem wykładni, gdyż poza przytoczonymi już argumentami przemawia za nim także wzgląd na zasady rządzące uzupełnianiem braków formalnych pism procesowych. Zgodnie z art. 130 § 1 KPC (stosowanym do braku oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w kasacji - art. 393¹⁹ w związku z art. 391 KPC), jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma (odrzućcenia środka zaskarżenia) do poprawienia go lub uzupełnienia w terminie tygodniowym. Z treści tego przepisu wy-

nika, że ma on zastosowanie tylko w przypadku, gdy niezachowany warunek formalny pisma jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu. Inaczej mówiąc nie ma podstaw wzywania strony do uzupełnienia warunków formalnych pisma procesowego, jeżeli jego brak jest tego rodzaju, że nie ma przeszkód, aby pismu nadać prawidłowy bieg. Należy przy tym przyjąć, że skutek dotyczący nieuzupełnienia w terminie braku pisma może dotyczyć tylko sytuacji, gdy wezwanie było zgodne z art. 130 § 1 KPC. Jeżeli więc przewodniczący wezwie stronę do uzupełnienia pisma w zakresie, w którym w ogóle nie jest ono dotknięte brakiem albo nawet jest dotknięte nim, ale nie uniemożliwia on nadania pismu prawidłowego biegu, to nie jest dopuszczalne zastosowanie sankcji. Skoro celem oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w kasacji jest przede wszystkim ocena jej dopuszczalności ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (w sprawach o roszczenia pracownika nie pobiera się opłat sądowych - art. 463 § 1 KPC i art. 263 § 1 KP), to kasacja, zaskarżająca rozstrzygnięcie w zakresie konkretnej kwoty pieniężnej nie jest dotknięta brakiem uniemożliwiającym nadanie jej prawidłowego biegu. Nie ma więc podstaw do wzywania do uzupełnienia takiego braku na podstawie art. 130 § 1 KPC, a jeżeli wezwanie takie podjęto, to nieuzupełnienie kasacji nie może powodować jej odrzucenia.

Ponieważ w kasacji powoda wyraźnie wskazano, że zaskarżony jest wyrok Sądu drugiej instancji w całości, a wartość zaskarżenia w oddalonej apelacji powoda niewątpliwie przekraczała pięć tysięcy złotych i nadto dotyczyła konkretnej kwoty pieniężnej, to należało uznać, że kasacja w ogóle nie była dotknięta brakiem formalnym, a w każdym razie nie był to brak uniemożliwiający nadanie jej prawidłowego biegu.

Z tych względów na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 i 393¹⁸ KPC należało orzec jak w sentencji.

=====